CBOS
Centrum Badania Opinii Społecznej

KOMUNIKAT Z **BADAŃ**

ISSN 2353-5822

Nr 114/2024

Polskie problemy z wodą A.D. 2024

Listopad 2024

Przedruk i rozpowszechnianie tej publikacji w całości dozwolone wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie fragmentów oraz danych empirycznych wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2024

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
http://www.cbos.pl
(48 22) 629 35 69

W skrócie

- Ponad dwie trzecie badanych (69%) przynajmniej od czasu do czasu w swojej okolicy odnotowało występowanie okresów suszy, które mają wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej – przy czym co czwarty pytany (25%) twierdzi, że taka sytuacja ma miejsce regularnie co roku lub niemal każdego roku. Z deklaracji zdecydowanej większości badanych (71%), którzy twierdzą, że w ich okolicy występują okresy suszy mające wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej, wynika, iż w ostatnich latach zdarzają się one częściej niż kiedyś.

- Z powodziami i podtopieniami w swojej okolicy przynamniej od czasu do czasu styka się 28% respondentów, co setny (1%) obserwuje je regularnie co roku lub niemal każdego roku. Wśród ankietowanych, którzy twierdzą, że w ich okolicy występują powodzie i podtopienia, dominują przekonani (52%), że zawsze zdarzały się one podobnie często jak w ostatnich latach.

- Badanych, którzy stwierdzili, że w ich okolicy częściej niż kiedyś zdarzają się okresy suszy mające wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej lub częściej niż kiedyś zdarzają się powodzie, podtopienia, zapytaliśmy, co – ich zdaniem – powoduje, że te zjawiska są obecnie częstsze niż kiedyś. Dominującą przyczyną wzrostu częstotliwości tych zjawisk są według nich zmiany klimatu (81% tej grupy, co stanowi 41% ogółu ankietowanych).

- Respondenci w ostatnich latach w swojej okolicy dwukrotnie częściej dostrzegali inicjatywy mające na celu zmniejszenie zagrożenia powodziami lub podtopieniami niż działania mające zmniejszyć zagrożenie suszą (odpowiednio: 8% i 4% badanych wie, że podjęto je w ich okolicy).

SPIS TREŚCI

Postrzeganie częstotliwości występowania problemów z brakiem lub nadmiarem wody w środowisku 1

Okresy suszy 2

Powodzie i podtopienia 4

Postrzeganie zmiany częstotliwości występowania problemów z brakiem lub nadmiarem wody i ich przyczyn 6

Działania mające na celu zmniejszenie zagrożenia suszą oraz powodziami lub podtopieniami 9

Terytorium Polski jest obszarem, na którym zasoby wody są niezbyt duże i prognozuje się, że w niedalekiej perspektywie odczuwalny będzie w naszym kraju deficyt wody. Dodatkowo zmiany klimatyczne powodują, że częściej występują nie tylko takie zjawiska jak ulewne opady i związane z nimi powodzie i podtopienia, których w tym roku doświadczyły szczególnie obszary południowo-zachodniej Polski, ale także okresy suszy. W październikowym badaniu[1] po trzyletniej przerwie ponownie zapytaliśmy Polaków, czy i jak często doświadczają ekstremalnych zjawisk związanych zarówno z deficytem wody, jak i z nadmiarem wód opadowych, a także czy – w ich ocenie – w ostatnim czasie coś się w tej kwestii zmieniło oraz czy w ich miejscu zamieszkania lub okolicy podejmowane są działania mające na celu przeciwdziałanie tym zjawiskom lub łagodzenie ich skutków.

POSTRZEGANIE CZĘSTOTLIWOŚCI WYSTĘPOWANIA PROBLEMÓW Z BRAKIEM LUB NADMIAREM WODY W ŚRODOWISKU

Z deklaracji badanych zgromadzonych w lipcu 2021 roku[2] oraz w tegorocznym październikowym badaniu z wynika, że Polacy znacznie częściej doświadczają skutków deficytu wody niż jej nadmiaru. Ponad dwie trzecie badanych (69%, od lipca 2021 roku wzrost o 4 punkty procentowe) przynajmniej od czasu do czasu w swojej okolicy odnotowało występowanie okresów suszy, które mają wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej – przy czym co czwarty pytany (25%, wzrost o 5 punktów) twierdzi, że taka sytuacja ma miejsce regularnie co roku lub niemal każdego roku. Z powodziami i podtopieniami w swojej okolicy, przynamniej od czasu do czasu, styka się 28% respondentów

---

[1] **Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia" (414) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.**

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:
– wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
– wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
– samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 3 do 13 października 2024 roku na próbie liczącej 1025 osób (w tym: 59,9% metodą CAPI, 24,7% – CATI i 15,4% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

[2] Por. komunikat CBOS „Polskie problemy z wodą", wrzesień 2021 (oprac. B. Badora).

(od lipca 2021 roku spadek o 3 punkty procentowe, co jest wynikiem zmniejszenia się odsetka osób obserwujących powodzie i podtopienia regularnie – z 4% do 1%). Warto też dodać, iż co setny badany (1%) zadeklarował, iż w jego miejscu zamieszkania regularnie każdego roku lub niemal co roku zdarzają się zarówno okresy suszy, jak i powodzie oraz podtopienia, natomiast łącznie obu tych zjawisk przynajmniej od czasu do czasu doświadcza blisko co czwarty z nich (23%). Nieznacznie mniej osób (22%) zadeklarowało, że w ich miejscu zamieszkania lub okolicy nie występują ani okresy suszy, które mają wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej, ani powodzie, podtopienia. Te dane są zbliżone do uzyskanych w badaniu w lipcu 2021 roku (minimalne różnice mieszczą się w granicach błędu statystycznego).

CBOS

RYS. 1. Czy w Pana(i) okolicy występują:

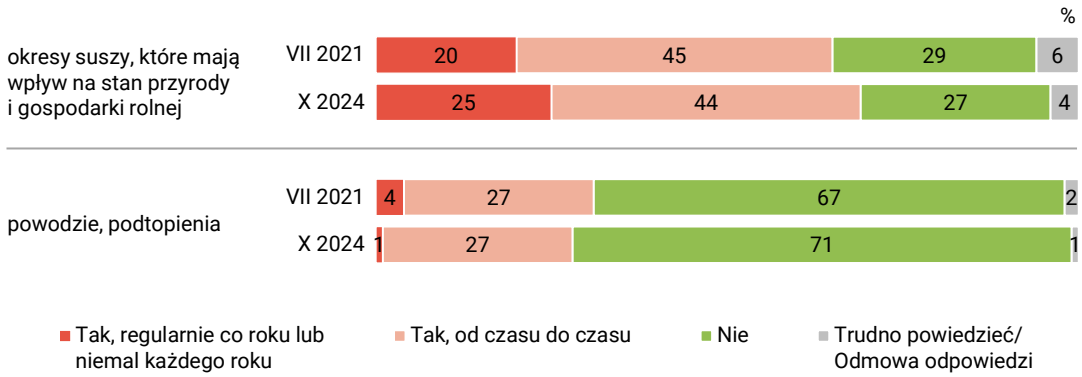

Wielozmiennowe analizy statystyczne[3] wskazują, iż częstotliwość raportowanych przez respondentów problemów z brakiem wody lub jej nadmiarem najbardziej różnicuje to, w jakim województwie mieszkają.

Okresy suszy

Z tegorocznych deklaracji badanych wynika, iż z okresami suszy, które mają wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej, najczęściej mają do czynienia mieszkańcy województwa podlaskiego, kujawsko-pomorskiego, lubuskiego, lubelskiego, łódzkiego i wielkopolskiego. W przypadku województwa podlaskiego aż 90% ankietowanych styka się z suszą w okolicy miejsca zamieszkania przynajmniej od czasu do czasu, a tylko co dziesiąty (10%) twierdzi, że to zjawisko tam nie występuje. Ponadto 45% mieszkańców tego województwa twierdzi, że zjawisko to zdarza się regularnie co roku lub niemal każdego roku. Najrzadziej takie problemy dostrzegają natomiast respondenci mieszkający w woje-

[3] Decision tree.

wództwie śląskim – aż 58% z nich twierdzi, że okresy poważnej suszy w okolicy ich miejsca zamieszkania nie występują, natomiast regularne występowanie tego zjawiska zauważa 9%, a 30% obserwuje je od czasu do czasu.

TABELA 1

Województwo	Czy w Pana(i) okolicy występują okresy suszy, które mają wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej?			
	Tak, regularnie co roku lub niemal każdego roku	Tak, od czasu do czasu	Nie	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi
	w procentach			
Dolnośląskie	22	47	20	11
Kujawsko-pomorskie	42	32	25	2
Lubelskie	39	48	11	1
Lubuskie	39	52	9	0
Łódzkie	38	46	14	2
Małopolskie	19	35	40	6
Mazowieckie	26	47	23	4
Opolskie	11	64	25	0
Podkarpackie	26	52	18	4
Podlaskie	45	45	10	0
Pomorskie	17	38	38	7
Śląskie	9	30	58	3
Świętokrzyskie	22	64	6	8
Warmińsko-mazurskie	14	56	30	0
Wielkopolskie	30	48	16	7
Zachodniopomorskie	25	32	38	4

Odsetki nie sumują się do 100 z powodu zaokrągleń

CBOS

RYS. 2. Województwa według deklaracji badanych najczęściej i najrzadziej dotknięte w 2024 roku okresami suszy, które mają wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej

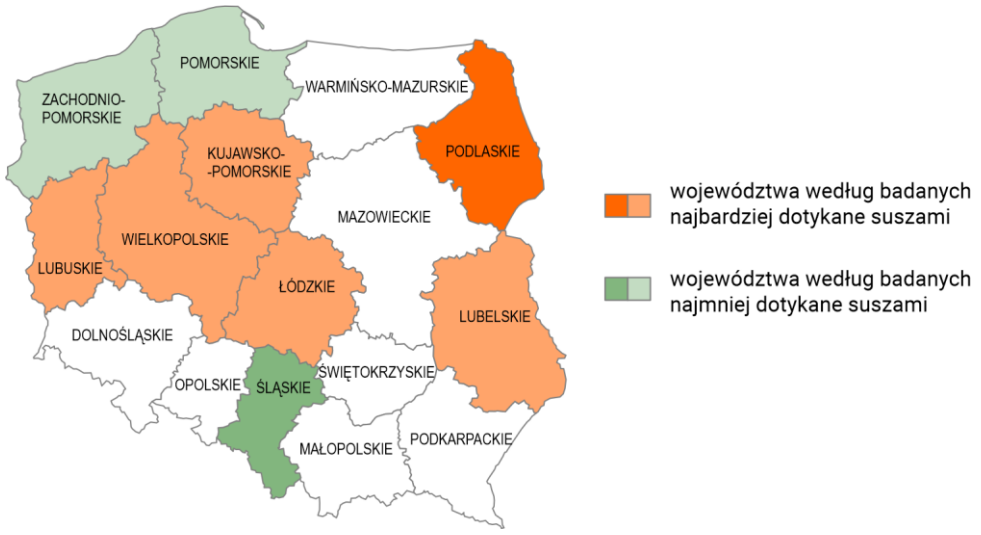

Oceny sytuacji wyraźnie różnicuje typ miejscowości, w której mieszkają badani. Znacznie częściej regularne występowanie okresów suszy, które mają wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej, dostrzegają mieszkańcy wsi i miast do 19 999 niż respondenci z większych miast (zob. tabelę aneksową 1). Co trzeci (33%) mieszkaniec obszarów wiejskich w swojej okolicy obserwuje je co roku lub niemal każdego roku, dodatkowo 44% zauważa je przynajmmniej od czasu do czasu, a tylko co piąty (20%) twierdzi, że okresy suszy nigdy się w jego okolicy nie zdarzają. W przypadku mieszkańców miast do 19 999 regularnie co roku lub niemal każdego roku okresy suszy dostrzega 27%, a blisko połowa (49%) od czasu do czasu. Mniej niż jedna piąta mieszkańców najmniejszych miast (18%) twierdzi, że okresy suszy nigdy się w ich okolicy nie zdarzają. Najrzadziej susze w swoim otoczeniu dostrzegają natomiast mieszkańcy miast liczących od 20 000 do 99 999 mieszkańców – 38% z nich twierdzi, że w ich okolicy okresy suszy, które mają wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej, nie zdarzają się, a tylko 14% zauważa je regularnie co roku lub niemal każdego roku.

Powodzie i podtopienia

Z obecnych deklaracji ankietowanych wynika, iż powodzie i podtopienia w największym stopniu dotykają mieszkańców województw opolskiego i dolnośląskiego. W przypadku województwa opolskiego jedynie 21% badanych deklaruje, że w ich okolicy powodzie lub podtopienia nie występują, natomiast przynajmniej od czasu do czasu obserwuje je 79% pytanych. W przypadku województwa dolnośląskiego z powodziami i podtopieniami w okolicy miejsca zamieszkania styka się nieco mniejsza część badanych (72%), ale 2% deklaruje, że zdarzają się one regularnie co roku lub niemal każdego roku. Respondentami ponadprzeciętnie często stykającymi się w swojej okolicy z powodziami i podtopieniami są ponadto mieszkańcy województw lubuskiego, podkarpackiego, małopolskiego i świętokrzyskiego. Z deklaracji badanych wynika natomiast, że najrzadziej powodzi i podtopień doświadczają mieszkańcy województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego – po 98% z nich twierdzi, że w ich okolicy takie zjawiska nie występują, a od czasu do czasu doświadcza ich tylko po 2% z nich.

TABELA 2

Województwo	Czy w Pana(i) okolicy występują powodzie, podtopienia?			
	Tak, regularnie co roku lub niemal każdego roku	Tak, od czasu do czasu	Nie	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi
	w procentach			
Dolnośląskie	2	70	29	0
Kujawsko-pomorskie	2	14	82	2
Lubelskie	0	12	88	0
Lubuskie	8	40	52	0
Łódzkie	0	29	71	0
Małopolskie	4	38	58	0
Mazowieckie	0	16	84	0
Opolskie	0	79	21	0
Podkarpackie	3	46	51	0
Podlaskie	0	2	98	0
Pomorskie	1	19	75	5
Śląskie	1	27	70	1
Świętokrzyskie	3	40	55	3
Warmińsko-mazurskie	0	2	98	0
Wielkopolskie	1	11	87	0
Zachodniopomorskie	0	13	87	0

Odsetki nie sumują się do 100 z powodu zaokrągleń

CBOS

RYS. 3. Województwa według deklaracji badanych najczęściej i najrzadziej dotknięte w 2024 roku powodziami lub podtopieniami

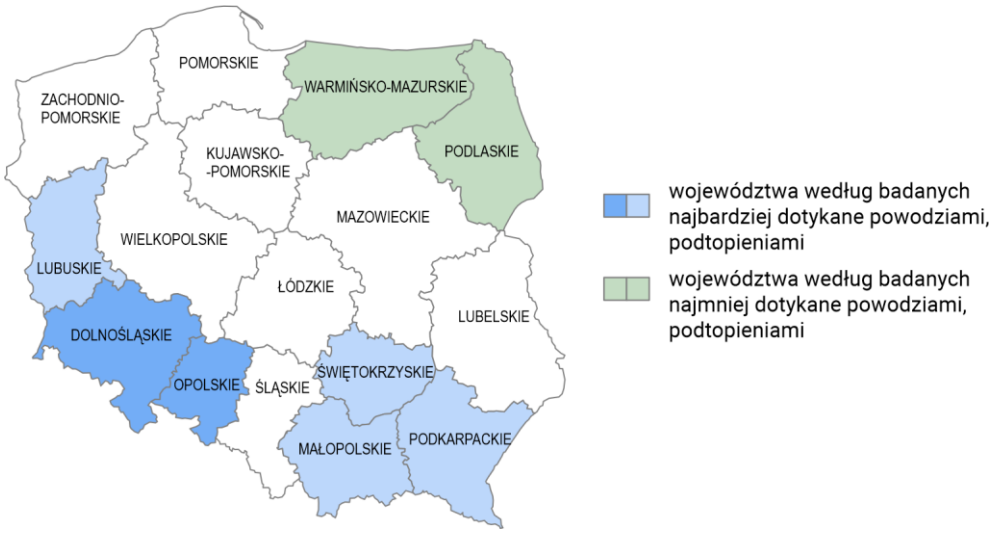

POSTRZEGANIE ZMIANY CZĘSTOTLIWOŚCI WYSTĘPOWANIA PROBLEMÓW Z BRAKIEM LUB NADMIAREM WODY I ICH PRZYCZYN

Badanych, którzy zadeklarowali, że w ich okolicy występują problemy z okresowym niedoborem lub nadmiarem wody, zapytaliśmy, czy w ostatnich latach nastąpiło zwiększenie częstotliwości występowania tych zjawisk.

Z deklaracji zdecydowanej większości badanych (71%), którzy twierdzą, że w ich okolicy występują okresy suszy mające wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej, wynika, iż w ostatnich latach zdarzają się one częściej niż kiedyś. Jedynie 23% z nich twierdzi, że zawsze zdarzały się one podobnie często jak w ostatnich latach. Ponadto w porównaniu z lipcem 2021 roku znacząco (o 9 punktów procentowych) przybyło przekonanych o wzroście częstotliwości występowania okresów suszy, a minimalnie (o 3 punkty procentowe) zmalała grupa twierdzących, że zawsze zdarzały się one podobnie często jak w ostatnich latach. Przekonanie, że w ostatnich latach w okolicy ich miejsca zamieszkania częściej niż kiedyś występują okresy suszy mające wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej, najczęściej wyrażali respondenci z województwa kujawsko-pomorskiego (88% zauważających występowanie tego zjawiska).

CBOS

RYS. 4. Czy z Pana(i) wiedzy wynika, że w Pana(i) okolicy okresy suszy, które mają wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej:

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE ZADEKLAROWAŁY, IŻ W ICH OKOLICY WYSTĘPUJĄ OKRESY SUSZY, KTÓRE MAJĄ WPŁYW NA STAN PRZYRODY I GOSPODARKI ROLNEJ

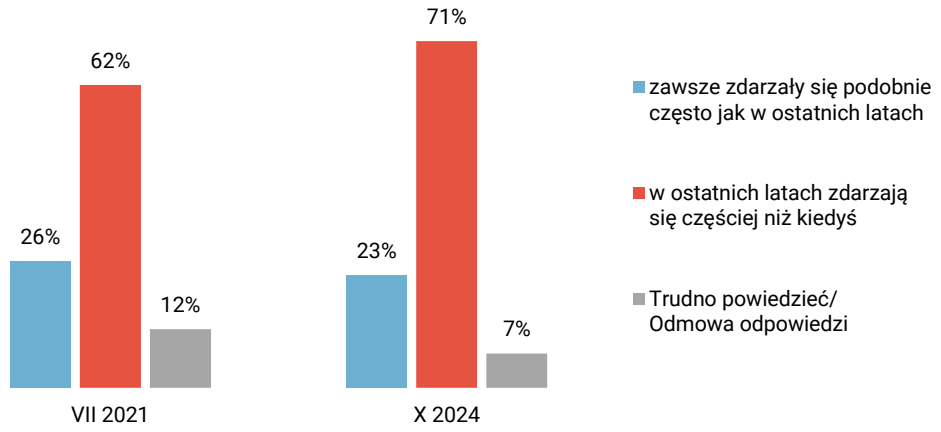

Tak jak przed trzema laty blisko dwie piąte badanych (39%) mieszkających na terenach, gdzie zdarzają się powodzie i podtopienia, twierdzi, że w ostatnich latach występują one częściej niż kiedyś. Ponownie dominują jednak przekonani, że zawsze zdarzały się one podobnie często jak w ostatnich latach, a dodatkowo ich udział wyraźnie wzrósł (o 7 punktów procentowych, do 52%).

RYS. 5. Czy z Pana(i) wiedzy wynika, że w Pana(i) okolicy powodzie, podtopienia:

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE ZADEKLAROWAŁY, IŻ W ICH OKOLICY WYSTĘPUJĄ POWODZIE, PODTOPIENIA

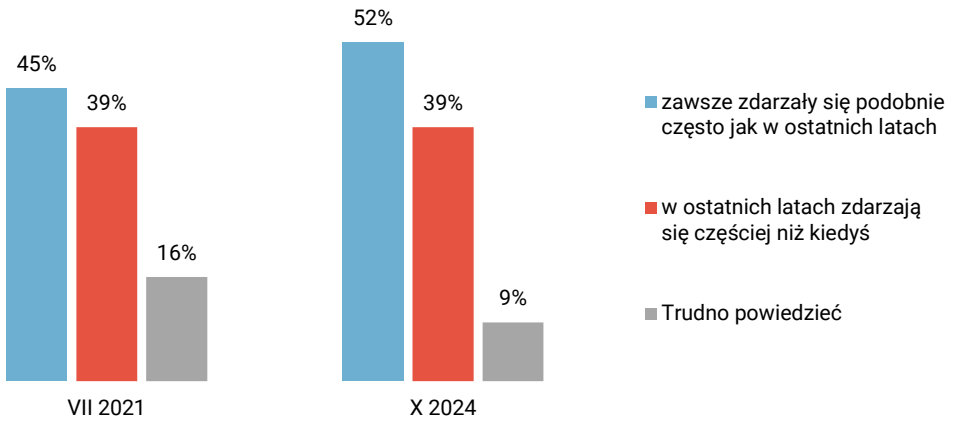

Badanych, którzy stwierdzili, że w ich okolicy częściej niż kiedyś zdarzają się okresy suszy mające wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej lub częściej niż kiedyś zdarzają się powodzie, podtopienia, zapytaliśmy, co – ich zdaniem – powoduje, że te zjawiska są obecnie częstsze niż kiedyś. Dominującą przyczyną wzrostu częstotliwości tych zjawisk są według nich zmiany klimatu, na które wskazało 81%. Stanowi to 41% ogółu respondentów. Można zatem powiedzieć, iż ponad dwie piąte dorosłych mieszkańców Polski dostrzega negatywny wpływ zmian klimatycznych na problemy z ilością wody w najbliższym otoczeniu. Badani w tym kontekście dość często wymieniali także wycinkę lasów czy ogólnie drzew oraz inwestycje, zbyt intensywną zabudowę w okolicy, w tym „betonozę" (odpowiednio: 52% i 45% dostrzegających wzrost częstotliwości występowania problemów braku lub nadmiaru wody, co odpowiednio stanowi: 26% i 23% ogółu badanych). Co piąty pytany (20% ogółu, czyli 39% dostrzegających w swojej okolicy zwiększenie częstotliwości występowania okresów suszy lub powodzi i podtopień) wiąże problemy z brakiem lub nadmiarem wody w swoim otoczeniu ze zwiększoną emisją gazów cieplarnianych. Znaczące odsetki wskazań uzyskały też pozostałe możliwe przyczyny występowania tych zjawisk, czyli: likwidacja naturalnych zbiorników wody (np. oczek wodnych) i mokradeł, zły stan zabezpieczeń przeciwpowodziowych oraz nadmierna regulacja rzek (odpowiednio: 34%, 29% i 22% dostrzegających wzrost częstotliwości występowania problemów braku lub nadmiaru wody, co odpowiednio stanowi: 17%, 15% i 11% ogółu badanych).

RYS. 6. Co, Pana(i) zdaniem, powoduje, że te zjawiska są obecnie częstsze niż kiedyś?

ODPOWIEDZI BADANYCH TWIERDZĄCYCH, ŻE W OSTATNICH LATACH W ICH OKOLICY CZĘŚCIEJ NIŻ KIEDYŚ ZDARZAJĄ SIĘ OKRESY SUSZY, KTÓRE MAJĄ WPŁYW NA STAN PRZYRODY I GOSPODARKI ROLNEJ LUB POWODZIE, PODTOPIENIA (N=523)

Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ każdy respondent mógł wskazać dowolną liczbę odpowiedzi

Ankietowani w minimalnie większym stopniu ze zmianami klimatu wiążą częstsze niż kiedyś występowanie suszy niż powodzie i podtopienia (odpowiednio: 82% i 76% wskazań). Te z kolei są znacznie częściej niż susze (odpowiednio: 58% i 45%) wiązane przez badanych z inwestycjami i zbyt intensywną zabudową, „betonozą”. Warto też zauważyć, iż ponad połowa respondentów, z których wiedzy wynika, że w ich okolicy w ostatnich latach okresy suszy mające wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej lub powodzie, podtopienia zdarzają się częściej niż kiedyś, wiąże te zmiany z wycinką lasów, czy ogólnie – drzew (odpowiednio: 52% i 53%).

TABELA 3

Co, Pana(i) zdaniem powoduje, że te zjawiska są obecnie częstsze niż kiedyś?	Wskazania respondentów, z których wiedzy wynika, że w ich okolicy w ostatnich latach zdarzają się częściej niż kiedyś:	
	okresy suszy, które mają wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej	powodzie, podtopienia
	w procentach	
Zmiany klimatu	**82**	**76**
Inwestycje, zbyt intensywna zabudowa w okolicy, „betonoza”	45	**58**
Zły stan zabezpieczeń przeciwpowodziowych	28	44
Nadmierna regulacja rzek	22	25
Likwidacja naturalnych zbiorników wody (np. oczek wodnych) i mokradeł	35	38
Wycinka lasów, drzew	**52**	**53**
Zwiększona emisja gazów cieplarnianych: CO_2, – dwutlenku węgla, metanu, itp.	39	31
Trudno powiedzieć	2	4

Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ każdy respondent mógł wskazać dowolną liczbę odpowiedzi

DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU ZMNIEJSZENIE ZAGROŻENIA SUSZĄ ORAZ POWODZIAMI LUB PODTOPIENIAMI

Wszystkim badanym zadaliśmy pytanie, czy w ostatnich latach w ich okolicy podjęto jakieś działania, żeby zmniejszyć zagrożenie suszą oraz powodziami lub podtopieniami. Działania mające zmniejszyć zagrożenie suszą w swoim miejscu zamieszkania lub okolicy dostrzegło 4% pytanych, czyli tyle samo co w lipcu 2021 roku. Blisko połowa (47%) jest przekonana, że ich nie było. Odsetek ten jest mniejszy niż przed trzema laty (spadek o 5 punktów procentowych). Niemal połowa (49%) pytanych nie wie, czy w ostatnich latach w ich okolicy podjęto jakieś działania zmniejszające zagrożenie suszą.

CBOS

RYS. 7. Czy w ostatnich latach w Pana(i) okolicy podjęto jakieś działania, żeby zmniejszyć zagrożenie suszą?

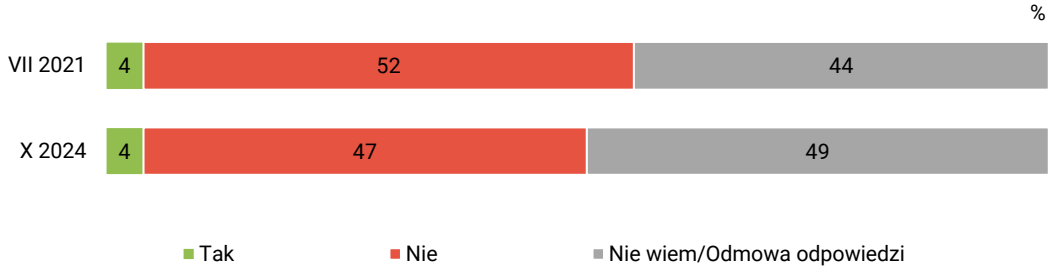

Do najczęściej wymienianych działań należy budowa i rozbudowa zbiorników retencyjnych, oczek wodnych. Mówiła o nich jedna trzecia (33%) twierdzących, że w ostatnich latach w ich okolicy podjęto jakieś działania, żeby zmniejszyć zagrożenie suszą, co stanowi zaledwie 1,4% ogółu respondentów. Pozostałe działania wymieniał mniej niż co setny badany.

CBOS

Wymienione przez respondentów działania mające zmniejszyć zagrożenie **suszą** w ich okolicy	N=45
Budowa i rozbudowa zbiorników retencyjnych, oczek wodnych, budowa tamy, stawy retencyjne w mieście	33%
Zbieranie deszczówki, łapanie deszczówki do zbiorników, nakaz zbierania deszczówki, program Moja Woda	13%
Ograniczenie zużycia wody, oszczędzanie wody, informacje o oszczędzaniu wody	9%
Udrożnienie, pogłębienie rowów melioracyjnych, osuszenie torfowiska	7%
Niekoszenie traw w mieście	7%
Przywracanie mokradeł, ogrody deszczowe	7%
Wzmacnianie, naprawa wałów przeciwpowodziowych, wzmocnienie brzegów jeziora	7%
Rozbetonowanie nawierzchni utwardzonych, przywracanie mokradeł, usuwanie betonów z miasta	6%
Sadzenie drzew, sadzenie lasów liściastych, nasadzenia, więcej zieleni – ogólnie	6%
Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych	3%
Budowa wodociągu	2%
Retencja wody, gromadzenie wody i wykorzystanie jej powtórnie – ogólnie	2%
Respondent wie, że były podejmowane działania, ale nie potrafi powiedzieć konkretnie jakie, nie pamięta jakie	9%

Odpowiedzi na pytanie otwarte, procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wymienić kilka działań

Analiza zróżnicowań społeczno-demograficznych w przypadku odpowiedzi na pytanie o działania mające zmniejszyć zagrożenie suszą pokazuje, iż główną rolę odgrywa tu wielkość miejscowości, w której mieszkają badani, przy czym różnice dotyczą stopnia poinformowania o tym, czy takie działania były podejmowane czy też nie. Podczas gdy większość mieszkańców miast deklaruje, że nie wie, czy takie działania w ich okolicy były podejmowane, to trzy piąte (60%) mieszkańców wsi jest przekonana, że ich nie było. Jednocześnie – niezależnie od wielkości miejsca zamieszkania – tylko nieliczni pytani je dostrzegają (zob. tabelę aneksową 5).

Co ciekawe, najczęściej przekonanie o braku działań mających zmniejszyć zagrożenie suszą w miejscu zamieszkania lub okolicy wyrażają respondenci, którzy deklarują, iż co roku lub niemal każdego roku występują tam okresy suszy, które mają wpływ na stan przyrody i gospodarkę rolną.

TABELA 4

Czy w ostatnich latach w Pana(i) okolicy podjęto jakieś działania, żeby zmniejszyć zagrożenie suszą?	Czy w Pana(i) okolicy występują okresy suszy, które mają wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej?			
	Tak, regularnie co roku lub niemal każdego roku	Tak, od czasu do czasu	Nie	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi
	w procentach			
Tak	4	4	3	9
Nie	60	47	39	12
Nie wiem / Odmowa odpowiedzi	35	49	58	79

Badani w ostatnich latach w swojej okolicy dwukrotnie częściej dostrzegali inicjatywy mające na celu zmniejszenie zagrożenia powodziami lub podtopieniami (8% wie, że w ich okolicy je podjęto) niż działania mające zmniejszyć zagrożenie suszą. W porównaniu z lipcem 2021 roku widać nieznaczny (o 2 punkty procentowe) spadek odsetka dostrzegających działania zmierzające do zmniejszenia zagrożenia powodziami lub podtopieniami. Najczęściej takie działania w swojej okolicy dostrzegli mieszkańcy województwa opolskiego i dolnośląskiego (odpowiednio: 36% i 27% z nich). Na brak takich działań wskazuje ponad połowa (53%) ogółu badanych, a blisko dwie piąte (38%) nie ma wiedzy w tym zakresie.

CBOS

RYS. 8. Czy w ostatnich latach w Pana(i) okolicy podjęto jakieś działania, żeby zmniejszyć zagrożenie powodziami lub podtopieniami?

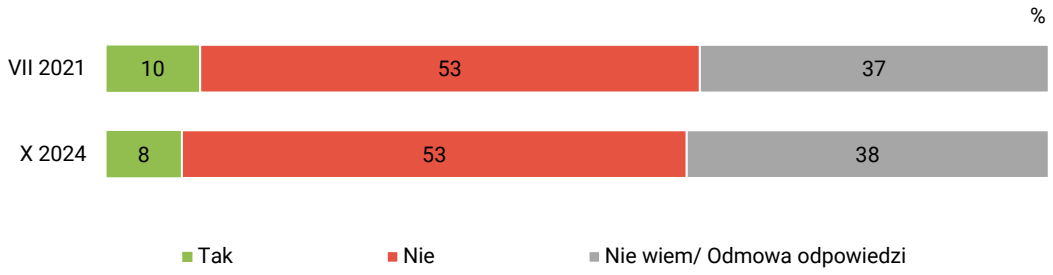

Odsetki nie sumują się do 100 z powodu zaokrągleń

Działania, które wymienili badani, to przede wszystkim zabezpieczenie brzegów rzek, takie jak budowa, wzmocnienie, podniesienie, naprawa, regeneracja wałów przeciwpowodziowych czy umocnienie brzegów rzeki. Wymieniło je 47% twierdzących, że w ostatnich latach w ich okolicy podjęto jakieś działania zmniejszające zagrożenie powodziami lub podtopieniami, co stanowi 4% ogółu respondentów. Znacznie rzadziej w tym kontekście mówiono o budowie, pogłębieniu, oczyszczeniu/udrażnianiu rowów melioracyjnych, kanałów odwadniających, i ogólnie melioracji; budowie, udrożnieniu kanalizacji burzowej/deszczowej, odpływów na ulicy, studzienek; budowie zbiorników retencyjnych oraz regulacji koryta rzeki/potoku, pogłębieniu/poszerzeniu rzeki, oczyszczeniu rzeki (działania wymieniane przez co setnego respondenta).

Wymienione przez respondentów działania mające zmniejszyć zagrożenie **powodziami lub podtopieniami** w ich okolicy	N=92
Budowa, umocnienie, podniesienie, naprawa wałów przeciwpowodziowych; umocnienie brzegów rzeki	47%
Budowa, pogłębienie, oczyszczenie/udrażnianie rowów melioracyjnych, kanałów odwadniających, melioracja – ogólnie	16%
Kanalizacja burzowa/deszczowa, odpływy na ulicy/studzienki – budowa, udrażnianie	14%
Budowa zbiorników retencyjnych	13%
Regulacja koryta rzeki/potoku, pogłębienie rzeki, poszerzenie rzeki, oczyszczenie rzeki	12%
Budowa infrastruktury, budowa/zwiększenie zabezpieczeń przeciwpowodziowych, modernizacja węzła wodnego – ogólnie	6%
Budowa, wzmocnienie tamy, zapory wodnej, ruchome zapory przy Odrze, budowa/uszczelnienie śluzy	6%
Worki z piaskiem – zakup; zaopatrzenie się w sprzęty, np. pompy	2%
Podniesienie drogi, nawożono piasek i utwardzono nim powierzchnie	2%
Nasadzenie roślinności	1%
Mała retencja – budowa obiektów małej retencji, rowy retencyjne, ogrody deszczowe w mieście, program Moja Woda	2%
Wykonywanie przepustów	1%
Respondent wie, że były podejmowane działania, ale nie zna/nie pamięta jakie	2%

Odpowiedzi na pytanie otwarte, procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wymienić kilka działań

Podobnie jak w przypadku działań mających na celu zmniejszenie zagrożenia suszą częściej wiedzę o tym, czy w ostatnich latach w okolicy podjęto jakieś działania zmniejszające zagrożenie powodziami lub podtopieniami, deklarują mieszkańcy wsi niż miast (zob. tabela aneksowa 6). Jednocześnie też mieszkańcy wsi najczęściej twierdzą, że w ich okolicy takich działań nie było (68%) Najczęściej natomiast zauważali je mieszkańcy największych miast (18%).

W przypadku działań mających na celu zmniejszenie zagrożenia powodziami lub podtopieniami najczęściej dostrzegają je badani twierdzący, że w ich okolicy od czasu do czasu występują te zjawiska (19%), a następnie respondenci, którzy twierdzą, że zdarzają się one co roku lub niemal każdego roku (14%). Wśród deklarujących, że w ogóle się one nie zdarzają, takie działania dostrzegło w ostatnich latach tylko 4%.

TABELA 5

Czy w ostatnich latach w Pana(i) okolicy podjęto jakieś działania, żeby zmniejszyć zagrożenie powodziami lub podtopieniami?	Czy w Pana(i) okolicy występują powodzie, podtopienia?			
	Tak, regularnie co roku lub niemal każdego roku	Tak, od czasu do czasu	Nie	Trudno powiedzieć / Odmowa odpowiedzi
	w procentach			
Tak	14	19	4	0
Nie	73	37	59	53
Nie wiem / Odmowa odpowiedzi	13	44	37	47

★★★

Z deklaracji badanych wynika, iż okresy suszy, które mają wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej, są problemem dla większej liczby Polaków niż powodzie i podtopienia. Okresów suszy w swojej okolicy doświadczyła większość pytanych (69%), a co czwarty obserwuje je regularnie co roku lub niemal każdego roku. Natomiast z powodziami i podtopieniami w swojej okolicy zetknęło się 28% respondentów i tylko nieliczni z nich obserwują je regularnie. W październiku br. w porównaniu z lipcem 2021 roku nieco większa część badanych zadeklarowała, że zamieszkuje w okolicy, w której zdarzają się okresy suszy mające wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej, a mimo ogromnej powodzi, która w tym roku dotknęła południowo-zachodnią część naszego kraju, mniej osób zadeklarowało, że w ich miejscu zamieszkania lub okolicy zdarzają się powodzie lub podtopienia. Różnice te generalnie mieszczą się w granicach błędu statystycznego, warto jednak zauważyć, iż o 5 punktów procentowych więcej badanych niż poprzednio zadeklarowało, że regularnie co roku lub niemal każdego roku w okolicy ich miejsca zamieszkania zdarzają się okresy suszy, które mają wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej. Ponadto zdecydowana większość żyjących na obszarach, które dotykają susze, jest przekonana, że w ostatnich latach zdarzają się one częściej niż kiedyś, natomiast ponad połowa respondentów z obszarów dotykanych powodziami i podtopieniami twierdzi, iż zawsze zdarzały się one podobnie często jak w ostatnich latach. O narastającym problemie z deficytem wody w Polsce świadczy też fakt, iż w porównaniu z lipcem 2021 roku przybyło badanych przekonanych, że okresy suszy, które mają wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej, w ostatnich latach zdarzają się w ich okolicy częściej niż kiedyś. Ankietowani jednak dwukrotnie częściej dostrzegają w swoim otoczeniu działania mające zmniejszyć zagrożenie powodziami lub podtopieniami niż działania mające na celu zmniejszenie zagrożenia suszą. Warto też dodać, iż ponad dwie piąte dorosłych mieszkańców Polski (41%) dostrzega negatywny wpływ zmian klimatycznych na problemy z ilością wody w najbliższym otoczeniu.

Opracowała

Barbara Badora

TABELA 1

		Czy w Pana(i) okolicy występują okresy suszy, które mają wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej?				Liczba osób
		Tak, regularnie co roku lub niemal każdego roku	Tak, od czasu do czasu	Nie	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		25	44	27	4	1025
Płeć	Mężczyźni	28	41	26	4	482
	Kobiety	22	46	28	4	543
Wiek	18–24 lata	14	32	46	8	97
	25–34	25	38	28	8	158
	35–44	22	45	30	4	200
	45–54	26	52	20	2	168
	55–64	33	41	23	3	156
	65 lat i więcej	27	48	22	3	246
Miejsce zamieszkania	Wieś	33	44	20	2	422
	Miasto do 19 999	27	49	18	6	147
	20 000 – 99 999	14	45	38	3	199
	100 000 – 499 999	19	41	35	4	145
	500 000 i więcej mieszk.	20	36	33	12	113
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	27	44	26	4	145
	Zasadnicze zawodowe	32	45	21	2	222
	Średnie	23	44	31	3	358
	Wyższe	22	43	27	8	300
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wykszt.	20	43	30	8	165
	Średni personel, technicy	26	35	37	2	48
	Pracownicy adm.-biurowi	24	38	31	7	77
	Pracownicy usług	19	44	32	4	78
	Robotnicy wykwalifikowani	24	50	24	1	85
	Robotnicy niewykwalifik.	15	40	39	6	28
	Rolnicy	54	46			36
	Pracujący na własny rach.	31	40	27	1	65
	Bezrobotni	32	37	27	4	19
	Emeryci	27	47	22	3	273
	Renciści	34	41	25		54
	Uczniowie i studenci	13	40	39	8	37
	Zajmujący się domem i inni	18	46	29	7	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	28	38	30	4	144
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	17	50	27	6	122
	sekt. pryw. poza rolnict.	21	40	33	6	278
	prywatnym gosp. rolnym	55	45			39
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	28	45	26	1	188
	Od 2000 do 2999 zł	25	46	27	2	176
	Od 3000 do 3999 zł	15	52	30	3	140
	Od 4000 do 5999 zł	25	47	24	4	141
	6000 zł i więcej	24	38	27	12	99
	Trudno powiedzieć	35	31	31	4	94
	Odmowa odpowiedzi	27	42	25	6	187
Ocena własnych war. mater.	Złe	24	44	32		58
	Średnie	26	45	26	3	343
	Dobre	25	43	27	5	624
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	23	48	22	8	42
	Raz w tygodniu	29	43	25	4	332
	1–2 razy w miesiącu	26	48	24	2	120
	Kilka razy w roku	26	44	29	2	258
	W ogóle nie uczestniczy	21	42	30	7	234
Poglądy polityczne	Lewica	26	44	24	6	235
	Centrum	25	45	29	1	267
	Prawica	25	46	26	3	344
	Trudno powiedzieć	26	39	28	7	140

CBOS
Centrum Badania Opinii Społecznej

TABELA 2

		Czy w Pana(i) okolicy występują powodzie, podtopienia?				Liczba osób
		Tak, regularnie co roku lub niemal każdego roku	Tak, od czasu do czasu	Nie	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		1	27	71	1	1025
Płeć	Mężczyźni	2	29	69	0	482
	Kobiety	1	26	72	1	543
Wiek	18–24 lata	2	24	70	4	97
	25–34	2	27	71	1	158
	35–44	1	30	68	0	200
	45–54	1	31	69		168
	55–64	1	30	69		156
	65 lat i więcej	2	22	76	0	246
Miejsce zamieszkania	Wieś	2	25	74	0	422
	Miasto do 19 999	3	34	61	2	147
	20 000 – 99 999	1	24	74	1	199
	100 000 – 499 999	1	24	75		145
	500 000 i więcej mieszk.		37	63		113
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	1	28	70	1	145
	Zasadnicze zawodowe	2	27	72		222
	Średnie	2	26	72	0	358
	Wyższe	1	29	69	1	300
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wykszt.	1	33	66		165
	Średni personel, technicy	3	30	67		48
	Pracownicy adm.-biurowi		26	72	2	77
	Pracownicy usług	4	22	72	2	78
	Robotnicy wykwalifikowani		34	66		85
	Robotnicy niewykwalifik.		31	69		28
	Rolnicy		31	69		36
	Pracujący na własny rach.	5	30	65		65
	Bezrobotni		37	63		19
	Emeryci	2	22	76	0	273
	Renciści		30	70		54
	Uczniowie i studenci		28	67	5	37
	Zajmujący się domem i inni		22	77	2	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	2	28	70	0	144
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	1	32	65	2	122
	sekt. pryw. poza rolnict.	2	29	69		278
	prywatnym gosp. rolnym	3	36	62		39
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	1	29	70		188
	Od 2000 do 2999 zł	1	29	69	1	176
	Od 3000 do 3999 zł	1	28	71		140
	Od 4000 do 5999 zł	2	31	67	0	141
	6000 zł i więcej		35	65		99
	Trudno powiedzieć	4	22	74		94
	Odmowa odpowiedzi	2	19	78	2	187
Ocena własnych war. mater.	Złe	1	29	69		58
	Średnie	1	32	66	1	343
	Dobre	2	25	73	1	624
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		40	60		42
	Raz w tygodniu	2	27	71		332
	1–2 razy w miesiącu		30	70		120
	Kilka razy w roku	2	21	76	1	258
	W ogóle nie uczestniczy	1	33	66		234
Poglądy polityczne	Lewica	1	29	70		235
	Centrum	3	28	69		267
	Prawica	1	26	73	0	344
	Trudno powiedzieć	1	31	67	2	140

CBOS®
Centrum Badania
Opinii Społecznej

TABELA 3

		Czy z Pana(i) wiedzy wynika, że w Pana(i) okolicy okresy suszy, które mają wpływ na stan przyrody i gospodarki rolnej: ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE ZADEKLAROWAŁY, IŻ W ICH OKOLICY WYSTĘPUJĄ OKRESY SUSZY, KTÓRE MAJĄ WPŁYW NA STAN PRZYRODY I GOSPODARKI ROLNEJ			Liczba osób
		zawsze zdarzały się podobnie często, jak w ostatnich latach	w ostatnich latach zdarzają się częściej niż kiedyś	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	
Ogółem		23	71	7	707
Płeć	Mężczyźni	24	69	7	337
	Kobiety	21	72	7	370
Wiek	18–24 lata	36	57	8	45
	25–34	22	73	5	100
	35–44	27	63	10	132
	45–54	26	66	8	130
	55–64	13	80	6	115
	65 lat i więcej	21	75	4	185
Miejsce zamieszkania	Wieś	23	70	7	327
	Miasto do 19 999	28	63	9	112
	20 000 – 99 999	21	75	5	117
	100 000 – 499 999	24	70	6	88
	500 000 i więcej mieszk.	15	81	4	63
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	35	61	3	102
	Zasadnicze zawodowe	18	76	6	170
	Średnie	23	70	7	238
	Wyższe	20	72	8	197
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wykszt.	21	74	4	103
	Średni personel, technicy	9	84	7	29
	Pracownicy adm.-biurowi	27	58	16	48
	Pracownicy usług	35	56	9	49
	Robotnicy wykwalifikowani	29	65	7	63
	Robotnicy niewykwalifik.	12	62	25	15
	Rolnicy	4	96		36
	Pracujący na własny rach.	20	71	9	47
	Bezrobotni	25	75		13
	Emeryci	19	76	5	204
	Renciści	20	69	10	41
	Uczniowie i studenci	38	53	9	19
	Zajmujący się domem i inni	40	57	3	39
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	24	71	6	95
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	30	60	10	82
	sekt. pryw. poza rolnict.	22	69	10	171
	prywatnym gosp. rolnym	6	94		39
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	29	65	6	137
	Od 2000 do 2999 zł	20	73	8	124
	Od 3000 do 3999 zł	32	61	7	93
	Od 4000 do 5999 zł	24	69	7	101
	6000 zł i więcej	16	79	5	61
	Trudno powiedzieć	20	74	6	62
	Odmowa odpowiedzi	16	78	6	129
Ocena własnych war. mater.	Złe	21	69	10	39
	Średnie	24	69	8	243
	Dobre	22	72	6	425
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	17	83		30
	Raz w tygodniu	19	75	6	237
	1–2 razy w miesiącu	36	55	9	89
	Kilka razy w roku	19	73	9	179
	W ogóle nie uczestniczy	28	66	7	148
Poglądy polityczne	Lewica	19	77	4	165
	Centrum	23	68	9	185
	Prawica	25	68	7	243
	Trudno powiedzieć	26	68	6	92

CBOS
Centrum Badania Opinii Społecznej

TABELA 4

		Czy z Pana(i) wiedzy wynika, że w Pana(i) okolicy powodzie, podtopienia: ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE ZADEKLAROWAŁY, IŻ W ICH OKOLICY WYSTĘPUJĄ POWODZIE, PODTOPIENIA			Liczba osób
		zawsze zdarzały się podobnie często, jak w ostatnich latach	w ostatnich latach zdarzają się częściej niż kiedyś	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	
Ogółem		52	39	9	294
Płeć	Mężczyźni	52	37	11	146
	Kobiety	52	41	7	148
Wiek	18–24 lata	65	25	10	25
	25–34	45	51	5	46
	35–44	67	25	9	62
	45–54	55	37	8	53
	55–64	40	54	7	48
	65 lat i więcej	45	41	14	59
Miejsce zamieszkania	Wieś	55	41	4	111
	Miasto do 19 999	50	40	9	54
	20 000 – 99 999	56	36	9	51
	100 000 – 499 999	54	36	10	37
	500 000 i więcej mieszk.	42	38	20	42
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	56	35	10	42
	Zasadnicze zawodowe	53	43	4	63
	Średnie	58	36	6	100
	Wyższe	45	41	15	90
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wykszt.	44	46	10	55
	Średni personel, technicy	51	49		15
	Pracownicy adm.-biurowi	59	33	8	20
	Pracownicy usług	67	33		20
	Robotnicy wykwalifikowani	59	37	3	29
	Robotnicy niewykwalifik.	30	70		8
	Rolnicy	56	44		11
	Pracujący na własny rach.	42	33	24	23
	Bezrobotni	68	19	12	7
	Emeryci	41	43	15	65
	Renciści	42	49	10	16
	Uczniowie i studenci	91	9		10
	Zajmujący się domem i inni	93	7		13
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	62	38		42
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	53	42	5	40
	sekt. pryw. poza rolnict.	46	40	14	85
	prywatnym gosp. rolnym	46	54		15
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	63	35	2	57
	Od 2000 do 2999 zł	51	35	14	53
	Od 3000 do 3999 zł	61	33	6	40
	Od 4000 do 5999 zł	43	42	15	47
	6000 zł i więcej	40	45	15	35
	Trudno powiedzieć	44	56		24
	Odmowa odpowiedzi	57	35	8	39
Ocena własnych war. mater.	Złe	42	47	11	18
	Średnie	55	35	10	114
	Dobre	52	41	8	162
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	28	60	12	17
	Raz w tygodniu	58	36	6	96
	1–2 razy w miesiącu	62	33	5	36
	Kilka razy w roku	49	43	7	60
	W ogóle nie uczestniczy	50	35	15	80
Poglądy polityczne	Lewica	49	44	6	69
	Centrum	51	36	12	82
	Prawica	53	37	10	92
	Trudno powiedzieć	60	34	6	45

CBOS®
Centrum Badania Opinii Społecznej

TABELA 5

		Czy w ostatnich latach w Pana(i) okolicy podjęto jakieś działania, żeby zmniejszyć zagrożenie suszą?			Liczba osób
		Tak	Nie	Nie wiem/ Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	
Ogółem		4	47	49	1025
Płeć	Mężczyźni	6	48	46	482
	Kobiety	3	45	52	543
Wiek	18–24 lata	2	37	61	97
	25–34	7	40	54	158
	35–44	4	53	43	200
	45–54	5	41	55	168
	55–64	4	50	46	156
	65 lat i więcej	4	51	45	246
Miejsce zamieszkania	Wieś	3	60	37	422
	Miasto do 19 999	5	41	53	147
	20 000 – 99 999	5	38	58	199
	100 000 – 499 999	4	36	60	145
	500 000 i więcej mieszk.	6	32	62	113
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	4	45	51	145
	Zasadnicze zawodowe	2	53	46	222
	Średnie	4	51	46	358
	Wyższe	7	38	55	300
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wykszt.	8	28	63	165
	Średni personel, technicy	4	61	35	48
	Pracownicy adm.-biurowi		42	58	77
	Pracownicy usług	2	51	48	78
	Robotnicy wykwalifikowani	3	52	45	85
	Robotnicy niewykwalifik.		36	64	28
	Rolnicy		76	24	36
	Pracujący na własny rach.	4	56	41	65
	Bezrobotni	4	56	39	19
	Emeryci	4	51	45	273
	Renciści	9	54	37	54
	Uczniowie i studenci		35	65	37
	Zajmujący się domem i inni	5	31	63	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	6	39	55	144
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	4	44	52	122
	sekt. pryw. poza rolnict.	3	45	52	278
	prywatnym gosp. rolnym		76	24	39
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	4	56	40	188
	Od 2000 do 2999 zł	3	44	53	176
	Od 3000 do 3999 zł	6	53	41	140
	Od 4000 do 5999 zł	4	44	52	141
	6000 zł i więcej	7	31	62	99
	Trudno powiedzieć	4	49	47	94
	Odmowa odpowiedzi	2	44	54	187
Ocena własnych war. mater.	Złe	5	44	51	58
	Średnie	4	53	43	343
	Dobre	4	43	52	624
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	2	45	52	42
	Raz w tygodniu	5	50	46	332
	1–2 razy w miesiącu	6	54	40	120
	Kilka razy w roku	4	45	51	258
	W ogóle nie uczestniczy	3	41	55	234
Poglądy polityczne	Lewica	5	45	50	235
	Centrum	3	49	48	267
	Prawica	6	49	46	344
	Trudno powiedzieć	2	41	56	140

CBOS
Centrum Badania Opinii Społecznej

TABELA 6

		Czy w ostatnich latach w Pana(i) okolicy podjęto jakieś działania, żeby zmniejszyć zagrożenie powodziami lub podtopieniami?			Liczba osób
		Tak	Nie	Nie wiem/ Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	
Ogółem		8	53	38	1025
Płeć	Mężczyźni	8	55	37	482
	Kobiety	9	52	40	543
Wiek	18–24 lata	6	52	42	97
	25–34	9	42	48	158
	35–44	12	52	37	200
	45–54	9	50	41	168
	55–64	6	59	35	156
	65 lat i więcej	7	60	32	246
Miejsce zamieszkania	Wieś	4	68	28	422
	Miasto do 19 999	8	51	40	147
	20 000 – 99 999	12	47	41	199
	100 000 – 499 999	8	39	53	145
	500 000 i więcej mieszk.	18	32	50	113
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	6	59	34	145
	Zasadnicze zawodowe	6	60	34	222
	Średnie	8	56	36	358
	Wyższe	11	42	47	300
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wykszt.	14	35	51	165
	Średni personel, technicy	14	53	33	48
	Pracownicy adm.-biurowi	7	46	48	77
	Pracownicy usług	5	58	37	78
	Robotnicy wykwalifikowani	9	59	32	85
	Robotnicy niewykwalifik.	8	41	51	28
	Rolnicy		86	14	36
	Pracujący na własny rach.	8	56	36	65
	Bezrobotni	22	46	32	19
	Emeryci	7	60	33	273
	Renciści		65	35	54
	Uczniowie i studenci	11	57	33	37
	Zajmujący się domem i inni	8	41	50	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	9	50	41	144
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	7	48	45	122
	sekt. pryw. poza rolnict.	11	46	43	278
	prywatnym gosp. rolnym	3	81	16	39
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	6	62	32	188
	Od 2000 do 2999 zł	7	54	39	176
	Od 3000 do 3999 zł	10	58	32	140
	Od 4000 do 5999 zł	10	52	38	141
	6000 zł i więcej	14	25	61	99
	Trudno powiedzieć	13	57	30	94
	Odmowa odpowiedzi	5	54	41	187
Ocena własnych war. mater.	Złe	9	50	42	58
	Średnie	6	58	35	343
	Dobre	9	51	40	624
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	15	59	26	42
	Raz w tygodniu	9	61	29	332
	1–2 razy w miesiącu	4	53	43	120
	Kilka razy w roku	7	51	43	258
	W ogóle nie uczestniczy	11	46	42	234
Poglądy polityczne	Lewica	10	50	40	235
	Centrum	9	55	36	267
	Prawica	7	58	36	344
	Trudno powiedzieć	10	46	44	140